

Naas Maas

NAFARROAN euskeraren alde.—Aurten *Prinzipe de Viana*-ko Euskalzaleek asitako lana segitu dute, euskaraz dakiten aurreen arteko sariak banatzen.

Lau errixketan egin dituzte euskal jaiak, banaketa horiek ospatzeko; *Etxaleku*-n, *Luzaide*-n, *Ausa*-n, eta *Betelu*-n.

IMOTZ-Etxaleku-n maiatzean egin besta, ederra izan zen. Mezperetan, biotz dirdira batekin, entzun genuen erri guztia kantari, jaundone Mikel Aralarr-ekoari oi diran koplak zaarrak, egun hartan suertatu ta bisitaz Aingerua han egoki.

“*Gorde, gorde Euskalherria*” oiuz ozen aiek biotz erdiraiño eltzen ziran. Ondotik, Lasarte jaun gaztea mintzatu zen mikrofonotik besta gidari bezala, irri eta farra atera araziz beren ateraldi bixiekin.

Gero mintzatu ziren, agur eginez Aldundegikoeri eta herritar euskalzaleeri, Arrue eta Irigaray jaunak. Sariak banatu zabezten auraskoeri, eta Uztapide ta Mitxelena bersolariak aritu ziren deneen atsegiñean. Azkenik philarmonika eta dantza gazteendako.

Luzaide-n (Valcarlos) egun osoko besta egin zuten; goizean itzaldia eginez plazan Ulzurrun Iruñeko apezak. *Iantza-iausiak* (Zibero-koen idurikoak) erriko gazteek atera zuten. Xalbador (beste aldekoa) eta Mitxelena bersolariak ederki aritu ziren. Komedia pollit bat erriko gaztetxoek eman zuten. Bertako apezek zorionak artze dituzte.

Eta bereziak gaiñera, atera arazi duten paretako euskal Almanaka ederrarengatik; euskaraz bakarra emen gaiñdi, nik uste. LUZAIDE euskal orria-ren azken numeroa ere irakurri dugu betiko atsegiñakin.

ULZAMA-Auzan, atsalde batez izan zuten aur euskaldunen besta, Lasarte eta Michelena bersolariak, denen atsegiñerako arituz, Mutuberria bertako irugarren batekin.

Betelun dembora illuna izanagatik jende aundia bildu zen eta kam-poko bersolariez gañfiera, Oreja deitua, Errazkingo bat, ere aritu zen franko polliki. Iruñeko dantzariak erakutsi zituzten been euskal dantzak; baina Betelun zenezkeroztik zergatik bertakoek ez atera beren erriko *Ingurutxo* dantza ederra? Edo beti arituko ote gara folklore gisa?

Datorren urterako prestatu nai dute Prinzipe de Vianakoek, Nafarroako bersolari saio batzu eta txapelketa ere. Erna hor anartean, eia zuetarik on bat itzalpetik plazara agertzen den!

UMEEN-DEIA.—Iruñen egiten duten orri polit hori artzen dugu eta Murieta aita burutsu eta agurgarri horri zorionak; aurreen artean zabalduz, kartatxoak berei egin araziz; eta euskara erritar batean gañfiera, ezta auntzaren gauerdiko ametsa; baino aurrak utz berez-bera, aundi-ma undieri sudurrak sartzen utzi gabe.

AUSIAS MARCH

Catalan mintzairaren olerkari goreneteke izan den hau *Beniarjó-GANDIA*-n sortua 1397 urtean (valenziatarra beraz); bertan hil zen duela 500 urte.

Karia hortara urteurrena ospatu dute bilkura eta bestakin, bai Gandian bai beste tokietan. CANTICS D'AMOR liburuaren egille famatua gizon barrenkoa izan zen, eta bere olerkiak beltzak eta minberatuak agertzen zaizkigu, ederrak izan arren.

Orain Gandian eginikako olerkari txapelketan, leeneko saria. *Oliver* batek irabazi du, VACANCES PAGADES bere obrarengatik. Gure Nafarroako prinzi-
pe de Viana doakabe haren adiskide andia izan zela Ausias March, aipatzea merezi du.

* * *

Henri GAVEL

Angelun hil da adin handian, euskalzaiña eta euskalari jakituna izan zen gure adiskide maitagarria. RIEV. delako aldizkarian lankide jarraikia, gaztelera izkuntzaren eta *gaskoina*-ren espezialista burutsuak lan sakon eta ederrak argitaratu zituen, euskara-rekilakoen gañfetik.

Phonétique basque delakoa, RIEV aldizkarian argitaratua, oiñarri bat da, gure ikasgaietan. Gizon fifi eta prestua zen, izpiritu zorrotze-koa, eta kristauki hil da, bizitu zen bezela. Bere andere alargunari (Ziberotarra da) gure doluminik bizenak.

* * *

A. Joakin Bedoña-Loramendiri gorazarrea

Loramendi izengoitiarekin olerki hunkigarriak idatzi zituen kapu-saidun pralle zenari gorazarre bat egin zitzaion Bedoña bere herrixkan. Euskal idazlarien artean txapelketa bat eratua izan zen, itzneurtuz eta lazoan; 60 lan baiño geiago agertu ziren.

Poesian leeneko saria *G. Arestik* irabazi zuen bere "Maldan behera" olerkiarengatik; bigarrena A. Gandiaga-ri "Lelo xamurrak" delakoarengatik, eta beste bi, *A. Iraizoz* Erromakoari eta *Bordari-Artola* jaunari.

Itz lazoan, Leeneko saria Luis *Jauregui* jaunari, eta bigarrena A. Ygurre-koari. Teatro lanetan, leen saria *E. Erquiaga* jaunari (bi milla ta bosteum pezetetakoa) bere "Kampaien atsekabez" obraren-gatik; bigarrena, J. A. Arcocha, Ondarrutarrari.

Bedoñan izan zen sari oken banatzea, jende oste andi baten aurrean. Gero poetaren oroitzapenez bere sortetxean arri bat azaldu zen.

Ondotik aurren artean sariak banatu ziren. Olerkiak irakurri, eta Basarri eta Lizaso bersolariak, aritu ziran; azkenik denek ao batez "Gernikako" kantatu zuten.

* * *

Baiona-biltzarreak. Euskaltzaindiko batzarreak

Iraillean, Baionako "Musée basque" delako aretoan Irakasle eta euskalzale aunitz bildu ziren iru egunez, *Eskola eta euskara* gaiaren inguruan mintzatzeko. Itzaldiak euskaraz eta frantzesez izan ziran. Beste askoren artean Lafitte jauna Euskal Literaturaz mintzatu zen, eta gure Iankide Irigaray jauna, Euskara izkiriatuaren batasunaz.

Erresumako (Frantziako ots) Inspekturak eta kristau Eskoletakoek ere partu artu zuten biltzar horietan, bakeak eginez; eta leen aldikotz erabaki dute, bi motakoetan berdin euskara sar-araztea, astean zen-beit orduz, zorioneko Lege batez baliatuz.

Liburuxka ttipi errez bat osatu dute bitzuen artean, frantzesez, euskarako irakurgai laburrekin, eta alde guztietarik oroitzapenezko egun bat izan da. Laikoak eta kristauak adostu dira denetan, eta

Apezpikuaren eta Inspekturen manuz IKAS liburuxka sar arazi dute, norberei datxikoten Eskoletan.

Egundaiño egin ez den urratsa abiatu dute gure anaiak, bainar ez buruauste eta nekerik gabe. Ezen halako urrats baten emateko, den zozoenak pensatzen aal duen bezala, zuhurtzia eta jendetasun aundienekin jokatu bear izan dute. Erakaspen ona denentzat.

Zorionak buru egin duten deneri, eta bereziki gure adiskide Lafitte jaunari. Agian ez dute geroan trabarik izanen, eta aunitz urtez eta besoz beso, batzuk eta besteek segituko.

Iru egun orietako azkeneko atsaldean MUSÉE BASQUE areto berean, Euskaltzaindikoak batzartu ziren, Eppherre jaunaren Akademian sartzea ospatzeko. Itzaldi luze eta gozo batean Aita Lhande-ren bititza kondatu zuen, Ziberoko *uxkara* xoragarri batean.

Zerbitzari euskaltzainak erantzun zion berak oi duen gatzakin. Azkenik Arrue gure lankideak oiukatu zituen ele sustagarri batzu, eta kampionatu baiño leen, denek xutik *Gernikakoa* kantatu zuten.

Azaroaren 27-an Donostian bildu zen berriz Euskaltzaindia, beste aldeko Dassance, Lafitte eta Eppherre jaunekin batean. Garrantzi andiko gaiak erabili zituzten batzarrean; eta ondotik *Urquijo-Mintegi*-koek Donosti zarreko jantoki batera eramán zituzten, beren lankideak.

* * *

Eibar-ko euskal biltzarreak

Euskaltzaindiak antolatuturik zelebratu dira Eibarren, MOGEL idazlari andiaren omenez, itzaldi batzu bi egunez. MOGEL eibartar idazlari on baiño ezagun gabeko solasaldi aipagarrienen artean, Lafitte jaunarena; bere eskualdetako Eskoletan euskarak egin berri duen urratsa gaia artuz.

Beste egunetan besteen artean, Sanmartin eta Zubiaurre eibartarrak mintzatu ziran, Arruza, Arrue, Lojendio, Irigaray. Azken hunek Mogel eta Literatur-izkera gaiaz itz egin zuen. Eta numero huntan badakuskezu itzaldiaren laburpen bat.

Euskaltzaindiaren biltzar oken kariatara, Club Deportivo delakoak antolatu ditu ikuskizun eta jostagarri batzu, Sanmartin eta Irigoyen jaunen laguntzarekin.

Leenik, Teatroko ikusgarriak, Elgibarko talde batek emanik, oso lerdengi, "Aitona eta billoba", A. Barriolaren komedia; Olaetaren *ballet* ederrak; eta Robles aurrideak kantari.

Teatroan ere, umore andiko Paulino Larrañaga eibartarrak, gatz eta piper, Eibarko euskara ezinago bixi eta gustagarrian, berebiziko itzaldia bota zuen.

Eibar-ko aurren artean euskara-etsaminak egin ziran eta 100 baiño geiago presentatu, bi edo iru elizagizon eta Apezpiku agurgarri bat ere, maieko zirela. Sariak banatu zabezten irabazdunei.

Ondar egunean, Gipuzkoako bersolari txapelketaren azkena zelebratu zen Plazan, elemeniaka etorritako jende oste aundi baten aurrean, ikaragarriko otz bat izan arren. Maiburukoen artean Eizagirre alduna ikusi genuen, buruzagiaren izenean etorria.

Txapeldun, Uztapide ezaguna atera zen, ondotik zarreikola Michelena; eta gero Lasarte, Zepai, Lizaso, Agirre eta Garmendia. Aldundegiaren izenean Eizagirre jaunak eman zion Uztapideri makhilla bat.

Leenagoko saio batean, Aginagan egina, Agirre hori atera zen txapeldun; eta Villafrankan egindako bilkuran berriz, Garmendia Berrobikoa.

* * *

Bizkaiko Bersolari txapelketak

Joan den udan Bizkaian bersolari saiaketa batzuk egin dira han emenka, baiñan 5 izan dira nagusienak, *Urkiolan*, *Mungian*, *Bermeon*, *Markiñan* eta *Ondarrun*. Hor nagusi atera diranak bildu dira azkeneko Bilbon, igazko Balentin Enbeita-kin batera; eta Bilbon hau berriz txapeldun atera, irabazirik edalontzia eta iru milla pezeta.

Bigarren txapeldun Azpillaga Ondarrukoa. Saiaketa aundi hoken antolatzailea Irigoyen izan da.

* * *

Euskal Astea Donostian

Urteoro bezala, Irailleko aste hortan itzaldiak egin dira euskaraz. Gure mintzaira dakiten aurren arteko sari-banaketa bat, eta kampoko-entzat jostagarri batzu. Michelena jaunak itzegin zuen Toponimia eta Etimologiaz eta A. Villasante euskal autore zaarrez, mintzatu zen.

Erriko Etxe zaarre-ko areto eder batean bildu ziren atsalde batez 100 baiño geiago aur, beren ama edo Irakasleekin, eta Urquijo-Mintegiko buruzagiak, aipatu Irakasle birekin, maiburuko zeudela, pasatu zituzten irakurtze eta iztu zabezten; ezpaizen lan errex.

Uda hortako egun batez Motrikun egin dute berdin, euskaraz dakiten aurren arteko sari-banaketa bat.

* * *

URQUIJO-Mintegi-ko Ikastaroak eta Solasaldiak

Beti bezala segitzen dute Aldundegiko Liburutegian, eta haren Aretoan, euskara-erakaspenak, Bidegain andereñoaren gain batzu, eta besteak Alvarez jaunaren gain.

Illabete oro ematen oi diran solasaldiak ere eman dira bakar bat edo besteak utseginez. Uda horren aurreko bat Garmendia-Zeleta gure adiskidearen gain egon zan, Xempelar errenteriarra-ren zertzelada polit batzu emanez, eta bersolariaren zortziko ezagun batzu aipatuz.

Eskuzarta aunitz bildu zuen.

Urte berriko Ilbeltzaren 4-garrenean Mintegian itzaldi bat emateko dago Odon APRAIZ Irakasle jauna.

* * *

TXOMIN AGIRRE nobela-saria Erkiaga jaunarentzat

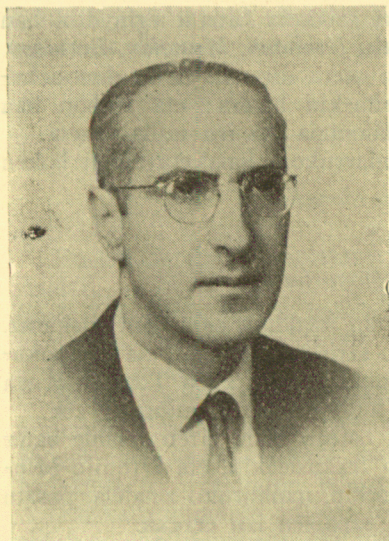
Izen horrekin Euskaltzaindiak eraiki nobela-txapelketan, Bilbon bizi den Erquiaga Eusebio jaunak irabazi du, 1958 garren urteko leen saria; bere ARANIBAR ZALDUNA deitutako obra ederrarengatik.

Ezin saria partituz, eta sari bat bakarra izanik, Euskaltzaindiak izendatutako maiburu-koek aurtengo maiatzaren 27-an erabaki zuten beste bi obreen aipamen bereziak egitea; PERU LEARTZAKO eta ITHURRALDEA izena dutenak.

Aurten ere beste sari bat irabazi du Erquiaga jaunak, Bedoñako Loramendi-ren gorazarreko txapelketan, aixtian esan dugun bezala. Zortzi bat sari eta aipamen bereziak irabaziak ditu gutienik gure ankide maiteak, Euskal literatur-soroan.

Gure goresmen bizienak.

* * *

Bera-ko Aita Erroman

Iyeki edo numero hau moldiztegian delarik, jakiten dugu biotzmin andienakin, Ondarribian hil dela 80 urteetan, Erroman Dornacu Olaechea (komentuan Aita Erroman). Bera-ko semea, euskalzale sutsua, Filipinetan eta Oceanian bere bizitza guztia iragan duena.

Mintzalari gaitza zen; 15 bat izkuntza baiño geiago ba omen zazkien, eremu aietakoak, eta Lopez-Mendizabalekin batean berak egin zuen ospe aundiko euskera-erdera eta erdera-euskera Iztegia, 40 urte oietan geienik erabili dena.

Iztegi horrek haatik akatz bat badu; usarioan ez dauden hitz bakoitzak, berriak esan nai ditugu, ezaugarri ttipi bat et izatea.

Azken dembora hoketan sorgorra zagon eta bere Amute-ko komentuondoko mendialdera joaten zen maiz, han loreekin eta, kantuz aritzera bere Asis-eko patroï saindua bezala.

Bersotan ere aritu zen, eta olerki aunitz argitaratu zituen gure elez Euskal Esnalean eta beste aldizkarietan. Zeruan izan bedi, biotz aundiko kapusaidun bidasotarra.

* * *

Hiriart-Urruty zenaren urteurrena

Aurten betetzen dira 100 urte izen horren idazlari andia sortu zela Hazparne-n, Joanesederraenea izeneko etxean. 1886 garren urtetik, asieratik, ESKUALDUNA astekariaren leen buruzagia hil arteraiño, berak abia-arazi zuen eta bidatu. Berak idazten zuen asteoro leen lerrotako artikuloa, herriko euskara eder, aberats eta garbi hartan.

Erdipurdika baizik ez dakigunek, auskara ikasteko ez degu gramatika oberik. Bainan orduko EUSKALDUNA-ren numeroak ukan ez in tuztenek, hor dute liburuxka eder bat, P. Lafitte jaunari esker *ZER ETA ZER* izenburuarekin argitara emana, Hiriart-Urruty-ren irakurgai oberenekin.

ITHURRY apezaren Gramatika ospetsu hura argitaratzen lagundu zuen, eta dudazko kasu askotan argitu ere Hiriart-Urruty-k. Beste euskal-gramatika geienak ez bezalakoa atera zen. Herria mintzo den bezala eta autore zaarrek erabilitako euskara-ren gramatika baita. Burutik ateratako berrikeri bat iñon ere sartzer ere ausartu gabe.

Hortarako euskaldun utsak, ziren biak sortzetik bata Larresorokoa, eta gure hau Hazparne-Azketa auzotegikoa.

APAT-ETXABARNE.